

एन सी ई आर टी
NCERT

NCERT

National Council Of Educational Research
And Training

NCERT Solutions for Class 10 Sanskrit (Bhav): Chapter 7-

समासा :

IndCareer
Schools

indCareer

indCareer

indCareer

NCERT Solutions for Class 10

Sanskrit (Bhav): Chapter 7-समासा:

Class 10: Sanskrit (Bhav) Chapter 7 solutions. Complete Class 10 Sanskrit (Bhav) Chapter 7 Notes.

NCERT Solutions for Class 10 Sanskrit (Bhav): Chapter 7-समासा:

NCERT 10th Sanskrit (Bhav) Chapter 7, class 10 Sanskrit (Bhav) Chapter 7 solutions

1. अव्ययीभावः

अभ्यासः (पृष्ठ 49)

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-10-sanskrit-bhav-chapter-7-samasa>

L

प्रदत्त-तालिकायां समस्तपदं विग्रहं वा लिखत

क्रमः	समस्तपदम्	विग्रहः
1.	निर्मलम्	मलस्य अभावः
2.	प्रत्येकम्	एकम् एकम् इति
3.	निर्दोषम्	दोषाणाम् अभावः
4.	सव्यवधानम्	व्यवधानेन सह
5.	निरर्थकम्	अर्थस्य अभावः
6.	निर्चिन्तम्	चिन्तायाः अभावः
7.	स्नेहेन सहितम्	सस्नेहम्
8.	यथासमयम्	समयम् अनतिक्रम्य
9.	उपगङ्गम्	गङ्गायाः समीपम्
10.	सहर्षम्	हर्षेण सह

2. तत्पुरुषः

अभ्यासः (पृष्ठ 51)

क्रमः	समासः	विग्रहः
1.	न्यायाधीशः	न्यायस्य अधीशः
2.	देहविनाशः	देहस्य विनाशः
3.	अमन्त्रः	न मन्त्रः
4.	अयोग्यः	न योग्यः
5.	वृक्षोपरि	वृक्षस्य उपरि

6.	निद्राभङ्गदुःखम्	निद्रायाः भङ्गस्य दुःखम्
7.	वनराजः	वनस्य राजा
8.	नरपतिः	नराणां पतिः
9.	पक्षिकुलम्	पक्षिणाम् कुलम्
10.	प्रीतिलक्षणम्	प्रीतेः लक्षणम्
11.	निशान्धकारे	निशायाः अन्धकारे
12.	अपक्वम्	न पक्वम्
13.	मृत्तिकाक्रीडनकम्	मृत्तिकायाः क्रीडनकम्
14.	वृद्धिलाभाः	वृद्धेः लाभाः
15.	अधर्मः	न धर्मः

कर्मधारयः

(विशेषण-विशेष्यौ)

अभ्यासः (पृष्ठ 52)

1. समस्तपदं विग्रह वा लिखत

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-10-sanskrit-bhav-chapter-7-samasa/>

क्रमः	समस्तपदम्	विग्रहः
1.	महावृक्षः	महान् वृक्षः
2.	पुरुषव्याघ्रः	पुरुषः व्याघ्रः इव
3.	महाकम्पनम्	महत् कम्पनम्
4.	महाविनाशः	महान् विनाशः
5.	रक्तोत्पलम्	रक्तम् उत्पलम्
6.	पीतपुष्पाणि	पीतानि पुष्पाणि
7.	घनश्यामः	घन इव श्यामः
8.	महोत्सवः	महान् उत्सवः
9.	विशालपर्वतः	विशालः पर्वतः
10.	महागौरी	महती गौरी

द्विगु-समासः

अधोलिखित-तालिकायाम् समस्तपदं विग्रह वा लिख्यन्ताम्

क्रमः	समस्तपदानि	विग्रहः
1.	सप्ताहः	सप्तानाम् अह्नां समाहारः
2.	पञ्चानां पात्राणां समाहारः	पञ्चपात्रम्
3.	त्रिभुवनम्	त्रयाणां भुवनानां समाहारः
4.	पञ्चरात्रम्	पञ्चानां रात्रीणाम् समाहारः
5.	अष्टाध्यायी	अष्टानाम् अध्यायानाम् समाहारः

3. द्वन्द्व-समासः

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-10-sanskrit-bhav-chapter-7-samasa/>

(i) इतरेतरद्वन्द्वः

(ii) समाहार द्वन्द्वः

(iii) एकशेषद्वन्द्वः

अभ्यासः (पृष्ठ 54)

अधोलिखिततालिकायां समस्तपदे भ्यः विग्रहं विग्रहेभ्यः च समस्तपदानि लिख्यन्ताम्

क्रमः	समस्तपदानि	विग्रहः
1.	अग्निसोमौ	अग्निः च सोमः च
2.	पाणिपादम्	पाणि च पादौ च एषां समाहारः
3.	सीतारामौ	सीता च रामः च
4.	इन्द्रः च वरुणः च	इन्द्रवरुणौ
5.	रमाशारदे	रमा च शारदा च
6.	धर्मार्थकाममोक्षाः	धर्मः च अर्थः च कामः च मोक्षः च
7.	लतापुष्पे	लता च पुष्पम् च
8.	मूषकमार्जारौ	मूषकः च मार्जारः च
9.	अहोरात्रम्	अहः च रात्रिः च अनयोःसमाहारः
10.	सुखदुःखे	सुखं च दुःखम् च

4. बहुव्रीहिः

अभ्यासः (पृष्ठ 55)

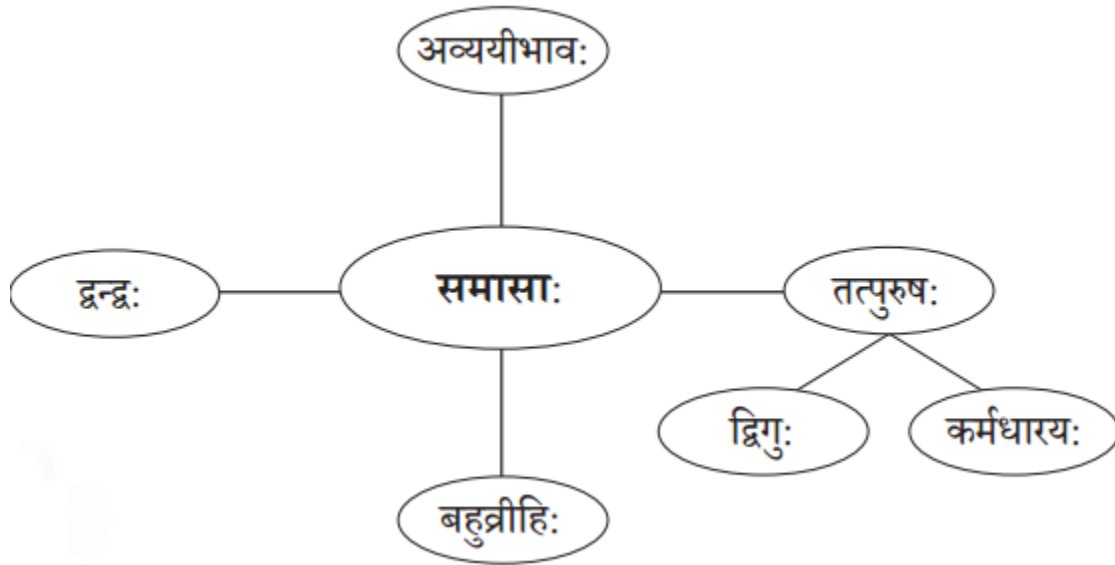
अधोलिखितसमस्तपदेभ्यः विग्रहाः, विग्रहेभ्यः च समस्तपदानि लिख्यन्ताम्

क्रमः	समस्तपदानि	विग्रहः
1.	लम्बोदरः	लम्बम् उदरं यस्य सः
2.	पीताम्बरः	पीतम् अम्बरं यस्य सः
3.	कृतोपकारः	कृतः उपकारः येन सः
4.	प्रत्युत्पन्नमतिः	प्रत्युत्पन्नः मतिः यस्य सः
5.	गजाननः	गज इव आनन यस्य सः
6.	चन्द्रमुखी	चन्द्रः इव मुखम् यस्याः सा
7.	चक्रपाणिः	चक्रं पाणौ यस्य सः
8.	चन्द्रमौलिः	चन्द्रः मौल्यौ यस्य सः
9.	बहुकमलम्	बहूनि कमलानि यस्मिन् तत्
10.	जितेन्द्रियः	जितानि इन्द्रियाणि येन सः

मिश्रिताभ्यासः (पृष्ठ 56)

अधोलिखितसमस्तपदेभ्यः विग्रहान् विग्रहेभ्यः च समस्तपदानि निर्माय तेषां नामानि अपि लिख्यन्ताम्

क्रमः	समस्तपदम्	विग्रहः	समासनाम
1.	मेघश्यामः	मेघः इव श्यामः	कर्मधारय
2.	अयुक्तम्	न युक्तम्	नञ् तत्पुरुष
3.	देहविनाशाय	देहस्य विनाशाय	षष्ठी तत्पुरुष
4.	नीलकमलम्	नीलं च तत् कमलम्	कर्मधारय
5.	सहर्षम्	हर्षेण मिश्रितम्	अव्ययीभाव
6.	कर्कशध्वनिः	कर्कशः ध्वनिः	कर्मधारय
7.	पञ्चवटी	पञ्चानां वटानां समाहारः	द्विगु
8.	वनराजः	वनस्य राज	षष्ठी तत्पुरुष
9.	स्थितप्रज्ञः	स्थिता प्रज्ञा यस्यः सः	बहुव्रीहि
10.	मातापितरौ	माता च पिता च	द्वन्द्व

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-10-sanskrit-bhav-chapter-7-samasa/>

Chapterwise NCERT Solutions for Class 10 Sanskrit (Bhav) :

- Chapter 1-अपठितावबोधनम्
- Chapter 2-पत्रलेखनम्
- Chapter 3-अनुच्छेदलेखनम्
- Chapter 4-चित्रवर्णनम्
- Chapter 5-रचनानुवादः (वाक्यरचनाकौशलम्)
- Chapter 6-सन्धिः
- Chapter 7-समासाः
- chapter 8-प्रत्ययाः
- Chapter 9-अव्ययानि
- Chapter 10-समयः
- Chapter 11-वाच्यम्
- Chapter 12-अशुद्धिसंशोधनाChapter 13-मिश्रिताभ्यासः
- Sanskrit : आदर्शप्रश्नपत्रम्

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-10-sanskrit-bhav-chapter-7-samasa/>

About NCERT

The National Council of Educational Research and Training is an autonomous organization of the Government of India which was established in 1961 as a literary, scientific, and charitable Society under the Societies Registration Act. The major objectives of NCERT and its constituent units are to: undertake, promote and coordinate research in areas related to school education; prepare and publish model textbooks, supplementary material, newsletters, journals and develop educational kits, multimedia digital materials, etc. Organise pre-service and in-service training of teachers; develop and disseminate innovative educational techniques and practices; collaborate and network with state educational departments, universities, NGOs and other educational institutions; act as a clearing house for ideas and information in matters related to school education; and act as a nodal agency for achieving the goals of Universalisation of Elementary Education. In addition to research, development, training, extension, publication and dissemination activities, NCERT is an implementation agency for bilateral cultural exchange programmes with other countries in the field of school education. Its headquarters are located at Sri Aurobindo Marg in New Delhi. [Visit the Official NCERT website](https://www.ncert.nic.in/) to learn more.

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-10-sanskrit-bhav-chapter-7-samasa/>